

SELSKAPSKONTROLL

Bra-Pro Lurøy kommunale VTA AS

Januar 2017

Forord

Selskapskontrollen er gjennomført på oppdrag fra Lurøy kommune v/ Kontrollutvalget i perioden september 2016 - januar 2017.

Kontrollen er gjennomført i overensstemmelse med kommunelovens regler om gjennomføring av selskapskontroll i §§ 77 og 80 og forskrift om kontrollutvalg §§ 13 og 14.

Vi vil takke for velvillig bistand fra styret i Bra-Pro Lurøy kommunale VTA AS, eierrepresentant i Lurøy kommune og administrasjonen i selskapet og kommunen ved gjennomføring av prosjektet.

Namsos, 9. januar 2017

Håkon Romuld
Statsautorisert revisor
BDO

Astrid Kjølstad
Astrid Kjølstad
Registrert revisor

Innhold

Forord	1
Innhold	2
Sammenheng	4
1. Innledning	5
1.1 Formål og bakgrunn for kontrollen	5
1.2 Problemstillinger	5
1.3 Metode og gjennomføring	5
1.4 Kriterier for utøvelsen av eierskapskontrollen	6
1.5 Rapportens oppbygging	6
2. Kort om Bra-Pro Lurøy kommunale VTA AS	7
3. Kommunes eierstyring og oppfølging av Bra-Pro Lurøy kommunale VTA AS	
3.1 Hvordan fører kommunen kontroll med sine eierinteresser	8
3.1.1 Har kommunen etablert rutiner for oppfølging og evaluering av sine eierinteresser, er rutinene gode nok og blir de fulgt som forutsatt	8
3.1.2 Hvordan velges styrerepresentanter og hvordan sikres nødvendig kompetanse i selskapets styre	9
3.2 Utøves kommunens eierinteresser i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse	10
4. Hovedkonklusjon og anbefalinger	
4.1 Revisors hovedkonklusjoner	12
4.2 Anbefalinger	12
5. Kommentarer etter høring	
5.1 Styrets høringssvar	13
5.2 Ordførers høringssvar	13
5.3 Vår kommentar til høringssvarene	13

Vedlegg

Egenerklæring fra selskapets styre

Egenerklæring fra eierrepresentant/ordfører

KS: Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll

Sammendrag

Bakgrunn for prosjektet

Bakgrunnen for prosjektet er plan for selskapskontroll 2016-2020 som er vedtatt av kommunestyret i Lurøy kommune.

I denne kontrollen er hovedformålet å vurdere eiernes oppfølging av eierskapet i Bra-Pro Lurøy kommunale VTA AS, etter de rammer kommuneloven og kontrollutvalgsforskriften gir.

Mandat for gjennomføringen av prosjektet er vedtatt av kontrollutvalget. Fra kontrollutvalgets bestilling framgår at følgende problemstilling skal besvares:

Kommunens utøvelse av eierskapet i Bra Pro AS gjennomgås, herunder hvordan en velger styrerepresentanter og sikrer nødvendig kompetanse i styret.

Det presiseres at selskapskontrollen er en vurdering av om virksomheten styres etter eiers formål og i utgangspunktet ikke en kontroll av innholdet i selskapets drift.

Nærmere om funn etter utførelse av prosjektet

Nedenfor gjengis de viktigste funn i selskapskontrollen:

- Lurøy kommune har ikke utarbeidet eierskapsmelding for selskapet. Kommunen har heller ikke gitt andre skriftlige styringsdokumenter hvor eierstrategi framgår, ut over det som framgår av vedtekter og stiftelsesdokumenter.
- Det benyttes ikke valgkomite ved valg av styret. Styremedlemmer forslås av kommunestyret og velges på generalforsamlingen. Det er fra høsten 2016 valgt to vararepresentanter til styret i tillegg til de 5 medlemmene.
- Generalforsamling avholdes i samsvar med aksjeloven.
- Flere av styremedlemmene var ikke registrert i styrevervregisteret.

Anbefalinger

Med utgangspunkt i de funn som er gjort i denne selskapskontrollen anbefaler BDO at eierne bør ta stilling til om de vil etterleve eller eventuelt begrunne hvorfor de ikke følger følgende:

- KS anbefaling nr. 4: *Kommunestyrene bør hvert år fastsette overordnede prinsipper for sitt eierskap ved å utarbeide en eierskapsmelding for alle sine selskaper*
- KS anbefaling nr. 5: *Kommunestyret skal utarbeide og bør jevnlig revidere styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av selskapet.*
- KS anbefaling nr. 6: *KS anbefaler at det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til god eierstyring og kommunikasjon med selskapet. Et eiermøte er et møte mellom representanter fra kommunen som eier, styret og daglig leder for selskapet.*

- KS anbefaling nr. 10: *Ved valg av styrer til kommunalt eide selskaper bør det vedtektsfestes bruk av valgkomite.*
- KS anbefaling nr. 17: *Alle som påtar seg styreverv for kommunale selskaper bør registrere vervene på www.styrevervregisteret.no*

1. Innledning

1.1. Formål og bakgrunn for kontrollen

Bakgrunnen for selskapskontrollen er Plan for gjennomføring av selskapskontroll 2016 - 2020 som ble behandlet i kommunestyret 29.0.16. Med bakgrunn i denne fattet kontrollutvalget vedtak om å gjennomføre en selskapskontroll.

I denne selskapskontrollen er hovedformålet å vurdere eiernes oppfølging av eierskapet i Bra-Pro Lurøy kommunale VTA AS etter de rammer kommuneloven og kontrollutvalgsforskriften foreskriver.

Kontrollutvalget i Lurøy kommune fattet i møte 2.09.2016 sak 23/16 følgende vedtak:

Kontrollutvalget vedtar å bestille følgende selskapskontroller:

A)...

b) En selskapskontroll, der kommunens utøvelse av eierskapet i Bra Pro AS gjennomgås, herunder hvordan en velger styrerepresentanter og sikrer nødvendig kompetanse i styret.

1.2. Problemstillinger

Kontrollen tar sikte på å besvare følgende hovedproblemstillinger:

Fører kommunen kontroll med sine eierinteresser?

- Har kommunen etablert rutiner for oppfølging og evaluering av sine eierinteresser
- Er rutinene gode nok og blir de fulgt som forutsatt
- Herunder kartlegges hvordan styrerepresentanter velges og hvordan det sikres nødvendig kompetanse i styret

Utøves kommunens eierinteresser i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse?

1.3 Metode og gjennomføring

Denne selskapskontrollen er gjort i overensstemmelse med kommunelovens regler om gjennomføring av selskapskontroll i §§ 77 og 80, samt forskrift om kontrollutvalg §§ 13 og 14.

Selskapskontrollen har i utgangspunktet en bred tilnærming og søker å fange opp flest

mulige problemstillinger relatert til eierskapsoppfølgingen. Utover dette vil kontrollen ikke gå i dybden.

Det presiseres at selskapskontrollen er en vurdering av om virksomheten styres etter eiernes formål. Dette innebærer at kontrollen begrenser seg til en vurdering av om eierne har etablert tilfredsstillende rammer for styring og at virksomheten faktisk opererer i tråd med formålet. En materiell vurdering av selskapets organisering, drift og funksjon faller således utenfor denne kontrollen.

Rapporten bygger på informasjon fra eiere, styret og administrasjonen samt åpne kilder, herunder Foretaksregisteret, Bisnode, www.brapro.no.

Informasjonsinnhenting og vurderingen i denne kontrollen er i hovedsak gjort med utgangspunkt i følgende kilder:

Innhentet egenerklæring fra styret og kommunens eierrepresentant i generalforsamlingen

Det er sendt ut spørreskjema til styret og kommunens representant (ordfører). Se kopi av mottatte svar som ligger som vedlegg til denne rapporten.

Intervju og samtaler i møte

Det er avholdt møte og samtaler med styreleder.

Dokumentinnsamling

Følgende dokumentasjon er innhentet og brukt for kartlegging og analyse av de enkelte problemstillinger:

- Selskapets vedtekter og stiftelsesdokument
- Generalforsamlingsprotokoller
- Styreprotokoller
- Politiske saker og evt. andre dokumenter som gjelder selskapet.

1.4 Kriterier for utøvelsen av eierskapskontrollen

Kriteriene for vurderingene i denne rapporten bygger i hovedsak på følgende kilder:

- Lov om aksjeselskaper av 13. juni 1997
- Selskapets vedtekter
- KS: Anbefaling om eierstyring, selskapsledelse og kontroll

Kriteriene for eierskapskontrollen presenteres der de kommer til anvendelse i rapporten.

1.5 Rapportens oppbygging

I kapittel 2 gis det en kort beskrivelse av selskapet Bra-Pro Lurøy kommunale VTA AS, i kapittel 3 gjennomgås fakta og vurderinger av kommunens eierskapsutøvelse i selskapet.

Kapittel 4 gir hovedkonklusjoner og anbefalinger.

Høringsuttalelser og kommentarer til disse synliggjøres i rapporten, disse framgår av kapittel 5.

Hovedfokus i rapporten vil være på negative funn. Det vil si at det som i utgangspunktet er i orden, ikke vil være gjenstand for nærmere omtale eller vurdering.

2. Kort om Bra-Pro Lurøy kommunale VTA AS

Bra-Pro Lurøy kommunale VTA AS ble stiftet 12.07.1990, og er en VTA-bedrift, dvs. et arbeidssamvirke i offentlig virksomhet for varig tilrettelagt arbeid. Selskapet eies 100 % av Lurøy kommune. Eierskapsfunksjonen utøves av ordføreren i kommunen.

Selskapets formål ifølge vedtektene:

«Selskapets formål er å drive håndverksmessig produksjon og forestå andre tjenester etter sosialpedagogiske kriterier i vernet virksomhet.»

Selskapet driver håndverksmessig produksjon og yter tjenester etter sosialpedagogiske kriterier som vernet virksomhet fra egne lokaler på Bratland.

Virksomheten har fire avdelinger:

- Treverksted og vedproduksjon
- Rammer, kniv, postombæring, fjøsstell, verksted
- Maling, Diverse leveranser
- Tekstil, vev, strikking og bakeri.

Selskapets regnskap for 2015 viser driftsinntekter på 3,7 mill., hvorav 3,1 mill var mottatt offentlig støtte. Tilsvarende tall for 2014 var henholdsvis 3,6 mill, hvorav 3 mill var offentlig støtte. Selskapet hadde i 2015 et årsresultat (overskudd) på 399.736 og i 2014 et overskudd på 363.137.

Selskapets revisor er PricewaterhouseCoopers.

Selskapet hadde i 2015 fire fast ansatte og har 16 varig tilrettelagte arbeidsplasser.

Selskapet er sertifisert i henhold til EQUASS, og siste EQUASS assurance revisjonsrapport er fra januar 2016. Siste EQUASS Assurance certification er fra 18.02.2016.

Bra-Pro's visjon er:

«Der det er hjerterom er det trivsel, arbeidsglede og vekst.»

3. Kommunens eierstyring og oppfølging av Bra-Pro Lurøy kommunale VTA AS

3.1 Hvordan fører kommunen kontroll med sine eierinteresser

Ifølge kommunens delegasjonsreglement er det ordfører som representerer kommunen i generalforsamling i selskaper der kommunen eier aksjer.

Det ble i tillegg fattet følgende vedtak i kommunestyret 16.12.15:

- Ordfører utpekes som kommunens representant i generalforsamlinger i selskaper der Lurøy kommune har aksjer/andeler.
- Ordfører gis fullmakt til å utpeke fullmektig ved behov eller hvis ordfører selv er forhindret fra og møte, jfr. Aksjelovens § 5-2 pkt 1 og 2.
- Rådmann gis rett til å møte sammen med ordfører på generalforsamling som rådgiver, jfr. Aksjelovens § 5-2 pkt 3.

3.1.1 Har kommunen etablert rutiner for oppfølging og evaluering av sine eierinteresser, er rutinene gode nok og blir de fulgt som forutsatt

Kriterier for eierskapskontroll:

KS anbefalinger:

Nr. 4: «Kommunestyrene bør hvert år fastsette overordnede prinsipper for sitt eierskap ved å utarbeide en eierskapsmelding for alle sine selskaper.»

Nr. 5: «Kommunestyret skal utarbeide og bør jevnlig revidere styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av selskapet.»

Nr. 6: «KS anbefaler at det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til god eierstyring og kommunikasjon med selskapet. Et eiermøte er et møte mellom representanter fra kommunen som eier, styret og daglig leder for selskapet.»

Forhold som skal besvares

- Har kommunen utarbeidet eierskapsmelding.
- Har kommunestyret utarbeidet andre styringsdokumenter hvor eierstrategi framgår
- Hvilken kommunikasjon er det mellom kommunestyre/eierrepresentant og selskapet. Holdes det eiermøter, kontaktmøter.

Fakta

Det er undersøkt hvilke styringsdokumenter kommunen har gitt ovenfor selskapet og hvilken kontakt det er mellom selskapet og kommunen.

Eierskapsmelding og styringsdokumenter:

Lurøy kommune har ikke utarbeidet eierskapsmelding for selskapet.

Kommunestyret har heller ikke utarbeidet andre skriftlige styringsdokumenter hvor eierstrategi framgår.

Eiermøter og kommunikasjon mellom selskap og eier (kommunen):

Selskapet avgir EQUASS Assurance revisjonsrapport annen hvert år. Denne legges fram for kommunens eierrepresentant. Eierrepresentant mener at han gjennom denne meldingen får god innsikt i selskapets drift.

Styreleder/-medlemmer har uformell kommunikasjon med ordfører hvis spesielle problemstillinger oppstår.

Det har også vært noe uformell kommunikasjon mellom styremedlemmer og rådmann der styremedlemmer har hatt behov for å rådspørre seg om forskjellige forhold.

Etter hva vi forstår avholdes det ikke eiermøter mellom kommunens eierrepresentant og et samlet styre og daglig leder.

Annen kommunikasjon mellom kommunen og selskapet:

Ettersom dette er en VTA bedrift er det et samarbeid mellom administrasjonen i selskapet og NAV når det gjelder oppfølging av brukere m.v.

Det foreligger skriftlig avtale mellom NAV Lurøy og Bra-Pro AS om gjennomføring av arbeidsrettede tiltak.

Vurdering

Det er en svakhet at Lurøy kommune ikke har utarbeidet eierskapsmelding eller andre styringsdokumenter der eierstrategi for selskapet framgår. Dette bør utarbeides.

Det kan være en svakhet at det ikke avholdes eiermøter mellom kommunens eierrepresentant, styret og daglig leder. Kommunen og selskapet bør vurdere om det ville være nyttig å avholde eiermøter hvor strategier og forhold ved selskapet vil kunne diskuteres uten at det treffes formelle beslutninger.

3.1.2 Hvordan velges styrerepresentanter og hvordan sikres nødvendig kompetanse i selskapets styre

Kriterier for eierskapskontroll:

Aksjeloven § 6-1 (1) «Selskapet skal ha et styre med ett eller flere medlemmer (2) Styret velger selv sin leder når den ikke er valgt av generalforsamlingen.»

Aksjeloven § 6-3 (1): «Medlemmene av styret velges av generalforsamlingen, som også bestemmer om det skal velges varamedlemmer.»

KS anbefalinger:

Nr. 9: «Sammensetningen av styret: Det er eiers ansvar å sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskaps virksomhet. Det anbefales at kommunen sikrer opplæring av styremedlemmene.»

Nr. 10: «Ved valg av styrer til kommunalt eide selskaper bør det vedtektsfestes bruk av valgkomite.»

Nr. 12: «Rutiner for å sikre riktig kompetanse i selskapsstyrene: Eier har ansvar for å sikre at styret har den nødvendige kompetansen for å nå selskapets mål. Eier bør også anbefale styret selv jevnlig å vurdere egen kompetanse ut fra eiernes formål med selskapet.»

Forhold som skal besvares:

- Hvordan er saksgang og vurdering ved valg av styrerepresentanter. Hvordan vurderes styremedlemmenes kompetanse opp mot selskapets behov for kompetanse, kapasitet og mangfold.

Fakta

Det benyttes ikke valgkomite ved valg av styret. Forslag på representanter fremmes av kommunestyret, og blir valgt på generalforsamlingen av eierrepresentant. De personer som har sittet i styret for selskapet har ofte vært medlemmer av kommunestyret. Styremedlemmer gis ikke noen opplæring i hva det innebærer å sitte i styret for et aksjeselskap.

Det velges 5 styrerepresentanter og styreleder velges direkte av generalforsamlingen. Det har tidligere ikke blitt valgt vararepresentanter til styret, men fra høsten 2016 er det valgt to vararepresentanter.

Siste styre ble valgt på generalforsamlingen 7. mars 2016. Det er i tillegg foretatt suppleringsvalg i ekstraordinær generalforsamling 23. september 2016 der det ble valgt et nytt styremedlem, samt at det ble valgt to vararepresentanter til styret.

Vurdering

Det kan være en svakhet at det ikke benyttes valgkomite ved valg av styret. Bruk av valgkomite ville trolig gitt en bedre vurdering av styrets samlede kompetanse uten hensyn til politisk tilknytning.

Det bør også vurderes om det er behov for å gi valgte styremedlemmer opplæring for å sikre at de kan ivareta sin rolle på best mulig måte.

Det har vist seg å være en svakhet at det ikke er valgt vararepresentanter til styret. Det kan være vanskelig å få et fungerende styre i de tilfeller det skal behandles saker der flere av styrerepresentantene må vurderes som inhabile. Dette forholdet er det rettet opp i høsten 2016 ved at det er valgt to vararepresentanter.

3.2 Utøves kommunens eierinteresser i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse

Kriterier for eierskapskontroll:

Vedtektene § 3: «Selskapets formål er å drive håndverksmessig produksjon og forestå andre tjenester etter sosialpedagogiske kriterier i vernet virksomhet»

Aksjeloven § 5-5: «(1) Innen seks måneder etter utgangen av hvert regnskapsår skal selskapet holde ordinær generalforsamling.

(2) På den ordinære generalforsamlingen skal følgende saker behandles og avgjøres:

1. godkjenning av årsregnskapet og årsberetning, herunder utdeling av utbytte. 2. andre saker som etter loven eller vedtektene hører under generalforsamlingen.»

KS anbefaling 17: «alle som påtar seg styreverv for kommunale selskaper bør registrere vervene på www.styrevervregisteret.no»

KS anbefaling 18: «Eier bør påse at selskapsstyrene utarbeider, og jevnlig reviderer, etiske retningslinjer for selskapsdriften.»

Forhold som skal besvares

- Drives selskapet i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, herunder formål i vedtektene
- Avholdes generalforsamling i samsvar med aksjelovens bestemmelser
- Har styret registrert sine verv i styrevervregisteret
- Er det utarbeidet etiske retningslinjer for driften i selskapet

Fakta

Kommunestyret har ikke gitt andre styringer for virksomheten enn det som framgår av selskapets vedtekter og stiftelsesdokumenter ved stiftelsen av selskapet. Dette gir meget overordnede styringsmål.

Selskapet drives i samsvar med formål ifølge vedtektene.

Generalforsamling:

Det ble avholdt generalforsamlinger 13. april 2015 og 7. mars 2016. Her ble følgende saker behandlet:

- Regnskap og årsberetning ble godkjent
- Anvendelse av årets overskudd ble vedtatt
- Revisors beretning ble gjennomgått og det ble foretatt valg av revisor. Godtgjørelse til revisor ble vedtatt.
- Nytt styre og styreleder ble valgt. Godtgjørelse til styret ble vedtatt.

Ordfører møtte som eierrepresentant. I tillegg møtte styreleder og daglig leder. I møte 7. mars 2016 møtte også rådmann.

Regnskap har blitt vedtatt av generalforsamlingen innenfor aksjelovens frister. Selskapets revisor har ikke hatt vesentlige merknader til regnskapet.

Siste generalforsamling ble avholdt 23.9.16 hvor det ble valgt nytt styremedlem og 2 vararepresentanter til styret.

Registrering av styreverv i styrevervregisteret:

Vi har kontrollert om sittende styre pr november 2016 har registrert sine verv i styrevervregisteret. Det er kun en av styremedlemmene som har registrert sitt styreverv i Bra-Pro, i tillegg er fortsatt hun som gikk ut av styret høsten 2016 registrert i styrevervregisteret som styremedlem.

Etiske retningslinjer for driften:

Selskapet har utarbeidet Strategiplan for 2016 - 2019 hvor bla. verdigrunnlag og etikk er tatt med. Planen ble vedtatt av styret i møte 12.1.16.

Selskapet har også utarbeidet «Politikk ved Bra-Pro AS» hvor etikk er omtalt.

Vurdering

Generalforsamling avholdes i samsvar med aksjeloven.

Alle styrerepresentanter er ikke registrert i styrevervregisteret. Styremedlemmene bør registrere sine verv i styreregisteret.

Selskapet har utarbeidet etiske retningslinjer og synes å ha fokus på dette.

4. Hovedkonklusjon og anbefalinger

4.1 Revisors hovedkonklusjoner

Nedenfor omtales hovedsakelig de områder der det er avdekket avvik. Områder der vi ikke har særlige kommentarer tas i liten grad opp.

Gjennomgangen har vist at Lurøy kommune ikke har utarbeidet eierskapsmelding eller andre skriftlig styringsdokumenter som gjelder selskapet. Kommunen som eier har dermed gitt selskapet lite konkrete målsettinger å styre etter.

Det benyttes ikke valgkomite ved valg av styre. Styremedlemmer blir ikke gitt særskilt opplæring.

Kun et fåtall av styrerepresentantene har registrert sine verv i styrevervregisteret.

4.2 Anbefalinger

Vi vil ut fra de avvik som er avdekket anbefale at kommunen arbeider videre med følgende forhold:

Kommunen bør utarbeide eierskapsmelding for selskapet.

Kommunen bør benytte valgkomite ved valg av styremedlemmer for å sikre at styret har nødvendig samlet kompetanse tilpasset selskapets virksomhet.

Ved sammensetningen av styret bør man påse at styret har tilstrekkelig kompetanse til å ivareta kommunens og selskapets behov for forskjellig og tilstrekkelig kompetanse innen økonomi, organisasjon og kunnskap om selskapets virksomhetsområdet. Dette innebærer konkret at styret bør ha innsikt i hvordan en vernet bedrift best kan drives.

Ved valg av styremedlemmer bør det også vurderes om styremedlemmer ofte vil bli inhabile når avgjørelser i styret skal fattes. Hvis det er risiko for at inhabilitet vil kunne inntre ofte, må det vurderes om det er uhensiktsmessig å velge vedkommende til styremedlem.

Nye styremedlemmer bør få opplæring i styrets ansvar, oppgaver og rollefordeling slik at de kan ivareta sine verv best mulig.

Styret bør etablere rutiner for årlig å evaluere eget arbeid og kompetanse, og eventuelt foreslå endringer.

For å lette styrets arbeid bør det vurderes om det skal fastsettes styreinstruks som gir nærmere regler om styrets arbeid og saksbehandling.

Det bør vurderes om medlemmer i styret skal velges på politisk grunnlag eller helt fristilt. Det viktigste er at rett personer blir valgt til å forvalte eierinteressene.

Styrerepresentantene bør registrere sine styreverv i styrevervregisteret.

5. Kommentarer etter høring

Rapporten er sendt på høring til styret og kommunens eierrepresentant (ordføreren).

5.1 Styrets høringssvar

Det er 03.01.17 mottatt følgende svar fra styret for selskapet:

Styret behandlet i møte 9. desember 2016, forslag/utkast til rapport - selskapskontroll Bra-Pro Lurøy kommunale VTA AS.

Enstemmig vedtak:

Høringssvar: Styret tar rapporten til orientering.

5.2 Ordførers høringssvar

Det er 04.01.17 mottatt følgende svar fra ordfører:

Lurøy kommune ved ordfører har gjennomgått utkast til selskapskontroll og har ingen merknader.

Ordfører tar utkast til selskapskontroll til etterretning.

5.3 Vår kommentar til høringssvarene

Vi har ingen kommentarer til høringssvarene.